

УДК 65.011.4

ПОКАЗНИКИ ДЛЯ ОЦІНЮВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Герашенко Інна Миколаївна – кандидат економічних наук,
викладач кафедри економіки, управління підприємствами та логістики,
Харківський національний економічний університет імені Семена Кузнеця
(м. Харків, Україна)

Формування конкурентоспроможного підприємства залежить від багатьох факторів економічного, соціального та технологічного характеру, організації та стимулювання праці. І все ж є фактор, якому в їх сукупності належить провідна роль – людські ресурси, так само, як і всі інші фактори, він повинен відповідати вимогам конкуренції. Під конкурентоспроможністю людських ресурсів слід розуміти не тільки володіння людиною сукупністю фізичних і духовних здібностей, а й володіння творчими та підприємницькими здібностями, вміння працювати в умовах жорсткої конкуренції, домагатися формування конкурентоспроможності як продукції, так і підприємств не тільки на власному, національному, а й світовому ринках. Показником конкурентоспроможності людських ресурсів є вміння людини виробляти конкурентоспроможну продукцію, що користується попитом на ринку, здійснювати управлінську, наукову та збутову діяльність на рівні кращих світових вимог. Підвищення конкурентоспроможності людських ресурсів на ринку праці передбачає вирішення ще одного фундаментального питання – створення високоефективної системи матеріальної і моральної мотивації діяльності всіх учасників виробничої діяльності. Низький рівень оплати праці звужує внутрішній попит, послаблює трудові мотиви людини, знижує стимули зростання продуктивності праці. Незайнятість справляє на працівників вкрай негативний вплив: вони втрачають професіоналізм, досвід, впевненість у праці і її якість, спостерігається недовиробництво продукції та доходів, руйнування трудового й інтелектуального потенціалу, психологічної впевненості.

Своєю чергою, конкурентоспроможність людських ресурсів забезпечує досягнення конкурентоспроможності підприємств. Проблемою конкурентоспроможності підприємств у загальноекономічному аспекті займаються Амоша О. [1], Бондаренко С. [2], Воронов А. [3], Ларін О. [4], Паршина О. [5]. На підставі аналізу літературних джерел щодо означеної проблематики було сформовано систему первісних показників для визначення її остаточного складу з урахуванням основних факторів, що визначають конкурентоспроможність підприємства.

До системи первісних показників включені такі їх групи: показники використання основних виробничих фондів, фінансових ресурсів, використання трудових ресурсів, результати інноваційної та інвестиційної діяльності підприємств для створення прогресивної матеріально-технічної бази виробництва. Такий склад груп показників зумовлено необхідністю створення умов для забезпечення гідної праці персоналу підприємств, проте їх кількість є значною, що вимагає уточнення складу показників. Основним методом, що дозволяє скоротити й обмежити їх кількість, є багатовимірний факторний аналіз.

Аналіз показав, що конкурентоспроможність підприємства визначають такі фактори: матеріально-технічне забезпечення; інноваційна діяльність персоналу; оплата праці; інвестування в оновлення засобів праці та технології; ефективність результатів праці з позиції екстенсивного використання; фінансовий стан і стійкість; безпека праці; результативність використання засобів праці; професійне навчання і розвиток персоналу.

Відповідно до результатів застосування обґрунтованої системи більшість підприємств машинобудування мають низький рівень конкурентоспроможності на ринку праці, що зменшує їх можливості залучення високопрофесійного персоналу та підвищення загального рівня конкурентоспроможності. Також низька конкурентоспроможність не сприяє досягненню гідних умов праці та забезпеченню достатньої якості трудового життя, тому підприємствам доцільно звернути увагу на оновлення засобів виробництва, використання прогресивних технологій та збільшення питомої ваги витрат на оплату праці в собівартості продукції. Це

дозволить підвищити конкурентоспроможність підприємств для залучення висококваліфікованих працівників.

Напрямами подальших досліджень є визначення заходів із підвищення конкурентоспроможності підприємств на ринку праці з позиції людських ресурсів, які доцільно обґрунтовувати на основі використання запропонованої системи показників оцінювання конкурентоспроможності.

Література

1. Амоша О., Збаразька Л. Конкурентоспроможність вітчизняного промислового виробництва та проблеми вступу України до світової організації торгівлі. *Вісник Тернопільської академії народного господарства*. 2002. № 8–2. С. 70–73.
2. Бондаренко С. М. Моделювання стратегії конкуренції промислового підприємства. *Стратегія економічного розвитку України*. 2002. Вип. 7. С. 404–408.
3. Воронов А. А. Моделирование конкурентоспособности продукции предприятия. *Маркетинг в России и за рубежом*. 2003. № 4. С. 44–52.
4. Ларін О. Аналіз сучасних підходів до оцінки конкурентоспроможності промислового підприємства. *Схід*. 2006. № 5 (77). С. 35–39.
5. Паршина О. А. Управління конкурентоспроможністю продукції машинобудування: концепції, рішення, стратегії: монографія. Дніпропетровськ: Нац. гірн. ун-т, 2010. 287 с.

